

Голас Радзімы

ВЫДАННЕ БЕЛАРУСКАГА
ТАВАРЫСТВА
ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВ'ЯЗАХ
З СУАЙЧЫНІКАМІ
ЗА РУБЯЖОМ

№ 8 (1117)

Сакавік 1970 г.

Год выдання 15-ы

Цана 2 кап.

МОВАЙ МАС- ТАЦ- ТВА

М. САВІЦКІ. «Аднадушнасць».

Калі з міжнароднай выстаўкі ў Венецыі прыйшла вестка аб тым, што карціне М. Савіцкага «Партызанская мадонна» прысуджаны сярэбраны медаль, беларускія аматары мастацтва былі ўзрадаваны, але не здзіўлены: творчыя поспехі нашых майстроў выяўленчага мастацтва з кожным годам робяцца ўсё больш значнымі і цікавымі, усё больш знаходзяць прызнанне за межамі рэспублікі і Савецкага Саюза. Аб іх узросшым майстэрстве сведчыць і рэспубліканская выстаўка, прысвечаная 100-годдзю з дня нараджэння Ул. І. Леніна, якая адкрылася нядаўна ў Мастацкім музеі сталіцы.

Гэта самая вялікая выстаўка за апошнія гады. 226 мастакоў розных пакаленняў экспануюць на ёй каля 450 работ у галіне жывапісу, графікі, скульптуры і выяўленча-прыкладнага мастацтва. Можна вызначыць дзве тэндэнцыі, якія характарызуюць сёння творчыя пошукі нашых майстроў: імкненне да паглыбленага аналізу рэчаіснасці (аб гэтым сведчыць вялікая колькасць сюжэтна-тэматычных твораў) і ўдасканальванне выяўленчых сродкаў (традыцыйныя формы арганічна спалучаюцца з пошукам новага). Кожны мастак у меру свайго таленту і здольнасцей імкнецца раскрыць веліч вобраза Леніна, яго ідэй і здзяйсненняў савецкага народа па яго заветах.

У першай зале ўвагу наведвальнікаў адрозна прыцягвае вялікае палатно М. Савіцкага «Аднадушнасць». У цэнтры яго — Ул. І. Ленін у палымным закліку да рабочых, якія прагна ловаць яго словы. Карціна вельмі складаная і па філасоф-

скай задуме, і па манеры мастацкага выканання. У ёй мастак імкнецца перадаць пафас і энергію незабыўных дзён рэвалюцыі, калі працоўны народ царскай Расіі пад кіраўніцтвам Леніна і створанай ім партыі пачаў новую эру ў гісторыі чалавецтва.

Вобразу правядыра, тэме Кастрычніцкай рэвалюцыі прысвяцілі свае творы П. Крохалеў («Ленін на Марсавым полі»), А. Шыбнеў («Кастрычніцкія дні»), З. Азгур (скульптура «Ленін»), В. Шаранговіч (ілюстрацыі да паэмы Маякоўскага «Ленін») і многія іншыя мастакі. Некаторыя ўзялі тэмы з часоў грамадзянскай вайны, адлюстравалі гераізм народа, які са зброяй у руках абараняў заваёвы рэвалюцыі, родную Савецкую ўладу. «Грэнада» — так назвалі А. Гугель і Р. Кудрэвіч сваю карціну, напісаную па матывах аднайменнага верша Міхаіла Святлова. У гэтым вершы расказваецца пра юнага чырвонаармейца, які ішоў праз баі грамадзянскай вайны з песняй пра Грэнаду на вуснах, бо марыў аб сусветнай рэвалюцыі, калі зямлю і волю атрымаюць людзі ў самых далёкіх краінах, у тым ліку і ў «Грэнадскай воласці» ў Іспаніі. Варожая куля абарвала песню, і на карціне мы бачым забітага байца, нібы абняўшага рукамі зямлю; над ім, як кропля крыві, — чырвоная кветка мака на зламаным сцябле, а ў воблаках барвога неба ўгадваюцца абрысы імклівых коннікаў.

Вялікае месца ў экспазіцыі займае партызанская тэма, і гэта зразумела — гісторыя Беларусі ўжо не ўяўляецца без гераічных самаахварных старо-

нак жыцця і барацьбы лясных салдат у гады Вялікай Айчыннай вайны. Незабыўнае ўражанне пакідае серыя афортаў А. Кашкурэвіча «Партызаны». Чалавек і конь побач п'юць ваду, прыпаўшы да лясной крыніцы. Ці то яны ўходзілі ад праследавання ворага, ці то неслі аднекуль важныя весткі, толькі кожны іх мускул гаворыць аб неверагодным напружанні, у якім яны жылі апошнія гадзіны. Работа называецца «Смага».

І зусім іншае па свайму настрою жывапіснае палатно М. Палянкова «Бярозавы сок». Вясны лес, пранізаны промянямі сонца, белыя ствалы бяроз, сінія кветкі-«сны». Пакуль сок сцякае ў карэц, дзяўчына заснула, а хлопец сцеражэ яе сон. Зусім яшчэ дзіцячыя твары, а за спіной у хлопца аўтамат.

[Заканчэнне на 6-й стар.]

А. ГУГЕЛЬ, Р. КУДРЭВІЧ. «Грэнада».

М. МОУЧАН. «Святлана».

В. ТКАЧУК. «Будаўніцтва Лукомльскай ДРЭС».

70 навукова-даследных устаноў і прадпрыемстваў рэспублікі, якія займаюцца пытаннямі распрацоўкі і выкарыстання вылічальнай тэхнікі, аўтаматызаваных сістэм кіравання, аўтаматызацыі тэхнічнай падрыхтоўкі ў машынабудаванні, увайшлі ў Беларускаю тэрытарыяльную групу Міжнароднай федэрацыі па аўтаматычнаму кіраванню — «ІФАК». Гэта арганізацыя, зарэгістраваная пры ЮНЕСКО, аб'ядноўвае вучоных і спецыялістаў, якія працуюць у гэтай галіне.

Старшыня групы — член-карэспандэнт Акадэміі навук БССР, дырэктар Інстытута тэхнічнай кібернетыкі Г. Гаранскі раскажаў карэспандэнту БЕЛТА:

— Сярод членаў беларускай групы «ІФАКа» — рад Інстытутаў Акадэміі навук БССР, галіновыя інстытуты, Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт, політэхнічны інстытут, завод імя Арджанікідзе, рад іншых прадпрыемстваў Мінска і Гомеля. Яе работу ўзначальвае Інстытут тэхнічнай кібернетыкі АН БССР — галоўная навуковая ўстанова Савета Саюза па аўтаматызацыі тэхнічнай падрыхтоўкі вытворчасці ў галіне машынабудавання.

Беларуская група «ІФАКа» ўжо ўстамавіла сувязі з 200 арганізацыямі, у тым ліку і некаторых замежных краін. І вядзе з імі абмен навукова-даследчымі работамі, а таксама інфармацыяй. Рэгіянальны вылічальны цэнтр у Русе (Балгарыя), напрыклад, атрымаў з Мінска матэрыял па аўтаматызацыі разлікаў рэжымаў рэзанання, распрацаваны ў Інстытуце тэхнічнай кібернетыкі.

Новыя вялікія магчымасці развіцця гэтай галіны ведаў дае пастанова ЦК КПБ і Савета Міністраў БССР «Аб расшырэнні работ па ўкараненню ў народную гаспадарку рэспублікі сродкаў вылічальнай тэхнікі і аўтаматызаваных сістэм кіравання». Яна накіравана на ліквідацыю недахопаў, якія ёсць у гэтай справе, і разгорнутае выкарыстанне метадаў кіравання.

30 000 ТРАКТАРАЎ

Контракт на пастаўку 1 500 савецкіх трактараў «Беларусь» падпісан у Дэлі прадстаўнікмі Індыйскай дзяржаўнай гандлёвай карпарацыі і ўсесаюзнага аб'яднання «Трактар-экспарт». Закупленыя трактары будуць размеркаваны міністэрствам прадуктаў харчавання і сельскай гаспадаркі сярод фермераў. Пасля паступлення гэтай партыі на плях Індыі будуць працаваць каля 30 000 савецкіх трактараў.

У гутарцы з карэспандэнтам ТАСС дырэктар дэпартамента машынага абсталявання С. Вора заявіў, што трактары «Беларусь» характарызуюцца выдатнымі эксплуатацыйнымі якасцямі, надзейнасцю ў рабоце і зручнасцю ў кіраванні. Яны маюць вялікую папулярнасць у Індыі. «Вашы трактары, — сказаў Вора, — дапамагаюць нам эфектыўна дабівацца поўнай адмовы ад закупаў прадуктаў харчавання за мяжой».

БАБРУЙСКАЯ ПУШНІНА

На ўсходняй ускраіне Бабруйска недалёка ад Рагачоўскай аўтамагістралі раскінуліся вытворчыя карпусы зверафермы серабрыста-чорных лісіц і блакітнага пясца.

Летась звераферма здала на Ленінградскую фабрыку футравых вырабаў 6,5 тысячы шкурак пясцоў і 3 тысячы шкурак лісіц. Бабруйская пушніна славіцца высокай якасцю і часта экспануецца на Ленінградскім аукцыёне.

ЗАМЕСТ АДЗІНАЦІІ — ДВА

Распрацаваны праект планіроўкі і забудовы апорна-паказальнага саўгаса «Малеч» на Брэстчыне. Замест адзінаціі населеных пунктаў тут будуць створаны два сучасныя добраўпарадкаваныя пасёлкі.

таў тут будуць створаны два сучасныя добраўпарадкаваныя пасёлкі.

У вёсцы Малеч будгледжаецца стварыць грамадскі цэнтр, дзе будуць дом культуры, жылыя чатырохпавярховыя будынікі з магазінамі, атэль, бытавымі майстэрнямі, дом гандлю. У паркавай зоне запланавана пабудаваць школу на 640 месц, дзіцячы сад і яслі на 140 месц, стадыён, спартыўны комплекс, побач з пасёлкам у сасновым лесе — бальніцу на 100 ложкаў. Вакол грамадскага цэнтра запраектаваны двухпавярховыя жылыя дамы.

У паўночна-заходняй частцы пасёлка размесцяцца фермы.

З ВІЦЕБСКА — ВА УРУГВАЙ

Калектыў завода імя ХХІІ з'езду КПСС адправіў ва Уругвай універсальна-заточны станок. Ён мае высокую прадукцыйнасць, павялічаны тэрмін службы да першага капітальнага рамонту і павышаную дакладнасць апрацоўкі вырабаў. Уругвай — новы пакупнік прадукцыі прадпрыемства.

Станкі заводаў Віцебшчыны заваявалі трывалае прызнанне на міжнародным рынку. Сёлета яны будуць пастаўляцца больш як у 40 краін свету, у тым ліку і ў высокаразвітыя капіталістычныя дзяржавы.

ЗАПРАШЭННІ МАЙСТРАМ МАСТАЦТВАЎ

Па запрашэнню дырэктары Берлінскай оперы на гастролі ў Германскую Дэмакратычную Рэспубліку вызджае народны артыст БССР Ігар Сарокін. Ён выканае галоўную ролю ў оперы Д. Вердзі «Рыгалега».

У замежныя паездкі накіруюцца сёлета і іншыя артысты і прафесіянальныя калектывы нашай рэспублікі.

Мінск таксама прыме нямала гасцей з замежнага артыстычнага свету. У пачатку вясны, напрыклад, да нас прыбудзе Дзяржаўны ансамбль песні і танца Венгерскай Народнай Рэспублікі. Ён прыме ўдзел у Днях венгерскай культуры, прысвечаных 25-годдзю вызвалення Савецкай Арміяй Венгрыі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў.

З АЦЭНКАЙ «ВЫДАТНА»

Дваццаць пяць прадпрыемстваў рэспублікі прадставілі мастацкаму савету Міністэрства мясцовай прамысловасці ўзоры новых вырабаў. Адабраны звыш 150 эталонаў прадметаў дэкаратыўнага прызначэння і адзення. Сярод іх з ацэнкай «выдатна» прыняты ўзоры Мінскай фабрыкі мастацкіх вырабаў: жаночыя кофты з белай шаўковай тканіны з арнаментальнай вышыўкай, трыкатажныя жакеты, бранзалеты, кулоны, брошкі і іншыя ўпрыгожванні з металу.

ВЫСТАўКА РЭДКІХ КНІГ

У фундаментальнай бібліятэцы імя Якуба Коласа Акадэміі навук БССР адкрылася выстаўка выданняў, атрыманых аддзелам рэдкай кнігі. Экспануецца больш за 150 кніг — надрукаваных у Расіі і за мяжой, перыядычныя выданні і альбомы.

НА САВЕЦКІМ ЛАЙНЕРАХ

Сапраўды каралеўская пашана была аказана савецкаму лайнеру «Шата Руставелі», калі ён увайшоў у новазеландскі порт Цімару. Уся набіржаная была запоўнена натоўпам. Зводны духавы аркестр Іграў маршы, ансамбль маарыйцаў, карэнныя жыхароў краіны, выконваў традыцыйныя нацыянальныя песні і танцы.

«Шата Руставелі» даставіў да берагоў Новай Зеландыі 750 англійскіх і аўстралійскіх турыстаў. Упершыню ў гісторыі краіны нацыянальная турыстычная кампанія «Транс тур» зафрахтавала савецкае судна для круізаў у гэтым раёне.

Новы матэрыял для шывання тканін пры аперацыях — серазафіл — прапанаваў медыкам артапед Баранавіцкай гарадской бальніцы Іван ГАПАНОВІЧ. Даследаванне новага матэрыялу стала тэмай кандыдацкай дысертацыі І. Гапановіча, якую ён нядаўна паспяхова абараніў у Мінскім медыцынскім інстытуце. Вучоны савет рэкамендаваў серазафіл да шырокага ўкаранення ў вытворчасць і хірургічную практыку. НА ЗДЫМКУ: І. Гапановіч дэманструе серазафіл студэнтам Баранавіцкага медыцынскага вучылішча.

Фота В. ГЕРМАНА.

Калектыў мінскага філіяла Усесаюзнага навукова-даследчага інстытута тэхнічнай эстэтыкі займаецца мастацкім канструяваннем станкоў, прыбораў, сельгасмашын, вырабаў культурна-бытавога прызначэння, прамысловай графішай упакоўкі тавараў, размяшчэннем абсталявання прамысловых і грамадскіх будынкаў; праводзіць навуковыя даследаванні ўмоў працы рабочых аўтактарнай і сельскагаспадарчай прамысловасці; займаецца інжынернай псіхалогіяй.

Наш здымак зроблены ў аддзеле комплекснага праектавання эксперыментальнай мэблі і абсталявання. Галоўны мастак інстытута Барыс ГРУБІН (у цэнтры) з мастакамі - канструктарамі Яўгенам ЖЫЛІНЫМ і Уладзімірам МАКСІМАВЫМ абмяркоўваюць новыя эскізы мэблі.

Фота К. ЯКУБОВІЧА.

НА РОЗНЫХ МЕРЫДЫЯНАХ СВЕТУ

Спажывцамі прадукцыі, што вырабляецца ў БССР, з'яўляюцца фірмы і арганізацыі больш як 80 краін свету, сярод якіх асноўнае месца належыць краінам сацыялістычнай сдружнасці. У апошнія гады павялічыўся экспарт таксама і ў капіталістычныя краіны Захаду і краіны Афрыкі, Азіі і Лацінскай Амерыкі. Некаторыя экспартныя тавары вырабляюцца ў БССР толькі па заказах краін — членаў Савета Эканамічнай Узаемадапамогі.

Па сваёй таварнай структуры экспарт Беларусі вызначаецца вырабамі машынабудуўнічай, прыборабудуўнічай і электратэхнічнай прамысловасці. Па ўдзельнай вазе машын і абсталявання ў агульным экспарце Беларусь стаіць значна вышэй, чым некаторыя высокаразвітыя ў прамысловых адносінах заходнія краіны. Гэта сведчыць аб велізарных поспехах прамысловасці рэспублікі, высокім тэхнічным узроўні вырабаў. Добрую рэпутацыю заваява-

лі на замежным рынку нашы прамысловыя гіганты — трактарны і аўтамабільныя заводы, прадпрыемствы станкабудавання. Павышаецца попыт на іх прадукцыю. У 1959 годзе пакупнікамі беларускіх трактараў з'яўляліся 23 краіны, а ў 1967 — 68 гадах колькасць гэтых краін павялічылася да 47. У поспеху мінскіх трактараў ёсць вялікая доля і Мінскага матарабудуўнічага завода, новы рухавік якога для трактара «Беларусь» па сваіх тэхнічных паказчыках не ўступае рухавікам лепшых замежных марак. За параўнальна кароткі тэрмін машыны Беларускага аўтазавода знайшлі сабе дарогу больш як у 20 замежных краін. У 1967—68 гадах найбольш буйнымі пакупнікамі машын Беларускага аўтазавода былі Індыя, Англія, Польшча. Першыя партыі машын закупілі таксама Пакістан, Алжыр, Канада, Турцыя і шэраг іншых краін. Летась станкабудуўнічыя за-

воды рэспублікі паставілі замежным пакупнікам метала-рэзныя станкі больш чым 100 мадэляў. Найбольшы попыт за мяжой маюць плоскашліфавальныя станкі высокай дакладнасці Аршанскага завода, стругальныя і даўбёжныя станкі Гомельскага, заточныя станкі Віцебскага, падоўжна-стругальныя станкі мінскага завода імя Кастрычніцкай рэвалюцыі. У 1969 годзе беларускія металарэзныя станкі былі закуплены 34 замежнымі краінамі. Шматлікія экспартныя заказы, у тым ліку і для будоўляў, што ўзводзяцца за граніцай пры тэхнічным садзейнічанні Савета Саюза, выконваюць Мінскі падшыпнікавы завод, Бабруйскай машынабудуўнічы, магілёўскі завод «Электрарухавік», Магілёўскі аўтазавод і многія іншыя прадпрыемствы. Папулярнасць беларускіх вырабаў сярод замежных пакупнікоў садзейнічае пастаянны ўдзел рэспублікі ў важнейшых міжнародных выстаўках і

кірмах, а таксама ва ўніверсальных і спецыялізаваных выстаўках, якія арганізуюцца Саветам Саюзаў за мяжой. Толькі на працягу апошніх сямі гадоў Беларусь прымала ўдзел у 177 такіх кірмах і выстаўках. Летась беларускія экспанаты пабывалі на кірмах у Лейпцыгу, Познані, Брно, Загрэбе, Ізміры, Будапешце, Сіднеі, Трыпалі, Дамаску, а таксама на многіх міжнародных выстаўках: «Аўтаматызацыя-69» і «Абута-69» у Маскве, спецыялізаванай выстаўцы опыты ў Мілане, выстаўцы сельскагаспадарчых машын у Багдадзе, спецыялізаванай выстаўцы электраабсталявання ў Куала-Лумпур (Малайзія). І на ўсіх гэтых міжнародных аглядах прадукцыя з Беларусі атрымала вельмі высокую ацэнку замежных спецыялістаў, не раз адзначалася прызамі замежных журы. На Брусельскай сусветнай выстаўцы ў 1957 годзе беларускія трактары, аўтамабілі, радыёпрыёмнікі, сельгасмашыны

ДЛЯ ТЕХ, КТО НЕ ЧИТАЕТ
ПО-БЕЛОРУССКИ

Передовая статья номера «МОВАЙ МАСТАЦТВА» посвящена белорусскому изобразительному искусству. Достигнув значительных успехов в своем развитии, оно нашло широкое признание во всей Советской стране и за рубежом. На международной выставке в Венеции, например, картине М. Савицкого «Партизанская мадонна» была присуждена серебряная медаль. О возросшем мастерстве наших художников и скульпторов свидетельствует и республиканская выставка в Художественном музее Минска, посвященная 100-летию со дня рождения В. И. Ленина. На этой крупнейшей за последние годы выставке представлено 433 работы 226 мастеров. В своих произведениях они раскрывают величие Ленина, отображают важнейшие исторические этапы в жизни белорусского народа — Великий Октябрь и гражданскую войну, всенародную борьбу с фашизмом, мирный труд.

Высоким авторитетом в разных странах мира пользуются изделия белорусской промыш-

ленности. Наша республика экспортирует тракторы, автомобили, металлообрабатывающие станки, счетные машины, нефть и нефтепродукты, минеральные удобрения, изделия лесной, легкой, пищевой и местной промышленности. Эта экспортная продукция популяризуется на международных выставках и ярмарках, где многие изделия, например, тракторы, автомобили, сельхозмашины, радиоприемники, получают высокие оценки и призы. Об этом рассказывается в статье «НА РОЗНЫХ МЕРЫДЫЯНАХ СВЕТУ» [2—3 стр.].

А в сообщении нашего корреспондента И. Панченко «ПАУНАМОЦНЫ ПРАДСТАУНИК» [3 стр.] говорится о том, как инженер Белорусского автозавода А. Анисович помогает наладить эксплуатацию и техническое обслуживание самосвалов БелАЗ в Венгрии и Югославии. В этих социалистических странах очень высоко отзываются о надежности и техническом совершенстве БелАЗов, которые используются на крупнейших стройках, заводах и рудниках.

«ПОДЗВІГ АНДРЭЯ УСАВА» [4 стр.] — рассказ о неравном бое одного советского танка КВ с колонной немецких танков под Ленинградом. В этом бою наш земляк, командир танкового орудия А. Усов, работающий ныне директором нефтебазы в г. Толочин, вывел из строя 22 фашистских танка, за что был награжден орденом Ленина. Танкист Андрей Усов в годы войны уничтожил 41 вражеский танк, десятки орудий и минометов, сотни гитлеровцев.

Нашим недругам — антикоммунистам не дает покоя сила и высокий международный авторитет СССР. Тщетно пытаются ослабить нерушимое единство КПСС, советского правительства и народа, они идут на подрывные антисоветские действия, в том числе и на засылку провокаторов под видом туристов («ТУРЫСТЫ-«ДЭАЛІСТЫ», 5 стр.). Так, недавно в Москву и Ленинград были направлены студенты из Италии, Бельгии и Норвегии, которые хулиганили в общественных местах и разбрасывали антисоветские листовки. Они были задержаны милицией и привлечены к уголовной ответственности, после чего буржуазная пресса и радиостанции Запада подняли шумную антисоветскую кампанию. Советское правительство выдворило хулиганов из страны.

Валерий Кучинский еще не окончил консерваторию, однако уже получил признание как певец со своим стилем исполнения, своей манерой, своим репертуаром. Он исполняет классические произведения, белорусские народные песни. Недавно молодой певец стал дипломантом международного конкурса песни в Сочи («ПРАЦА, РАДАСЦЬ, НАТХЕННЕ», 6 стр.).

Лирическая зарисовка «РАЗДАРОЖЖА ЗІМЫ» [8 стр.] посвящена красоте зимнего белорусского леса. В ней — рассказ о тетеревах и глухарях, пуночках и дятлах, белках и выдрах — многообразном животном мире Березинского заповедника.

Продукция Минскага фарфаравага завода ідзе больш як у 100 адрасоў краіны. З вялікім густам раслівае вырабы маладая мастачка прадпрыемства Людміла ЛІСЯНСКАЯ.
Фота К. ЯКУБОВІЧА.

ПАУНАМОЦНЫ ПРАДСТАУНІК

З Аляксандрам Анисовічам мы сустрэліся ў калідоры заводскіх раўніцтва. Толькі што закончылася нарада па якасці, якую праводзіў дырэктар прадпрыемства. На нарадзе прысутнічалі начальнікі цэхаў і служб, іншыя адказныя работнікі. І хаця Анисовіч мае пасаду толькі інжынера-канструктара, ён таксама быў запрошаны, бо ён — прадстаўнік Беларускага аўтазавода ў Венгрыі і Югаславіі. Там Анисовіч дапамагае наладжваць эксплуатацыю і тэхнічнае абслугоўванне дваццацісямтонных БелАЗаў.

Расказаць інжынеру ёсць аб чым. Ён жыве ў Венгрыі ўжо чатыры гады, авалодаў венгерскай мовай. У Жодзіна прыхаў па справах на некалькі дзён.

— Работа мая цікавая, — расказвае Анисовіч. — Даводзіцца ездзіць па ўсёй Венгрыі. Самазвалы з Жодзіна спачатку прыходзяць па чыгуныцкім радарным выглядзе: колы, кузавы зняты. Пад маім кіраўніцтвам праводзіцца зборка і тэхнічны догляд машын. Ведаецца, колькі збіраецца людзей паглядзець на самазвалы? Быццам сустракаюць нейкую славуцаў...

У Венгрыі шмат новабудуляў. Узводзіцца новыя гарады, прадпрыемствы, пракладваюцца дарогі. Беларускія самазвалы выкарыстоўваюцца на вывазцы скальных парод з кар'ераў, на падвозцы сыравіны да цэментных заводаў. На цэментным заводзе «Хайчоба» ля горада Мішкальца, напрыклад, працуюць толькі БелАЗы. Анисовічу выдзелен легкавы аўтамабіль, на якім ён ездзіць з прадпрыемства на прадпрыемства.

— Трэба адзначыць, — гаворыць далей Аляксандр Вікенцэвіч, — што венгерскія механікі і шафёры — людзі вельмі дапытлівыя, старанныя. Яны з павагай ставяцца да нашай тэхнікі і лічаць за гонар на ёй працаваць. Інжынеры, тэхнікі, кіраўнікі прадпрыемстваў — усе самы высокай думкі аб жодзінскіх самазвалах. Мяркуюць самі. Першая наша машына прыбыла ў Венгрыю яшчэ ў красавіку 1966 года. І хаця прайшло чатыры гады, на машыне дагэтуль не рамантаваліся самыя адказныя вузлы. У добрым стане і тая аўтамабіль, што прыбыў пазней, хаця яны на працягу чатырох гадоў знаходзяцца ў рабоце па 18—20 гадзін у суткі. Нездарма венгерскія сябры гавораць пра БелАЗ: «Машына вельмі надзейная, у кіраванні лёгкая, ёсць усе зручнасці для вадзіцеля».

Анисовіч «па сумяшчальнасці» абслугоўвае самазвалы і ў Югаславіі. У гэтай краіне яны з'явіліся нядаўна і выкарыстоўваюцца на адвозцы пароды і вугалю ў кар'ерах. За шэсць месяцаў эксплуатацыі самазвалы «набегалі» больш чым па 2 000 гадзін. Кожны вывозіць каля 50 000 кубаметраў пароды ў месяц.

Хутка Аляксандр Вікенцэвіч зноў паедзе за мяжу. А пакуль што ён наведваў бацькоў, якія жывуць у Дзяржынскім раёне. Ёсць там вёска Феліксава, дзе ў 1936 годзе нарадзіўся Аляксандр, сын лесніка. Савецкая ўлада дала яму, як і мільёнам іншых, усе магчымыя выйсці на шырокую дарогу. Пасля заканчэння сярэдняй школы ён пайшоў у армію і стаў там шафёрам, а дэмабілізаваўшыся, паступіў у Беларускі політэхнічны Інстытут на аўтамабільны завод у канструктарска-эксперыментальны аддзел. А цяпер яго як лепшага інжынера накіравалі за граніцу. Звычайны вясковы хлопец дапамагае замежным сябрам у будаўніцтве народнай гаспадаркі, вучыць іх эксплуатаваць самую сучасную тэхніку.

Не толькі Аляксандр Анисовіч — многія спецыялісты Жодзінскага аўтазавода едуць за мяжу, туды, дзе працуюць беларускія волаты-самазвалы. Мікалай Кудраўцаў, як кажуць, свой чалавек у Егіпце, на будаўніцтве Асуанскай плаціны. Аляксандр Турончык ездзіў у Індыю, Уладзімір Худосын — на Кубу, у Англію, Швецыю. Яны там з'яўляюцца паўнамоцнымі прадстаўнікамі Індустрыяльнай Беларусі.

І. ПАНЧАНКА.

ПАСЛАНЦЫ В'ЕТНАМА У БЕЛААЗЁРСКУ

Нямала розных зарубажных дэлегацый пабывала на Бярозаўскай ДРЭС за апошнія гады. Многіх з іх прыцягвае звычайная цікавасць да гэтай буйнейшай электрастанцыі рэспублікі, якая вырасла ў некалькі глукім кутку Палесся. Некаторыя едуць сюды вучыцца. У мінулым годзе тут знаходзілася 18 карэйскіх спецыялістаў Пукчанскай цеплавой электрастанцыі, якая будзе ў КНДР. Яны набылі ў беларускіх сяброў веды, неабходныя энергетыкам, — вывучылі электраабсталяванне, сістэму работы станцыі.

Цяпер да белазёрскіх энергетыкаў прыехалі для праходжання шасцімесячнай практыкі дваццаць в'етнамскіх спецыялістаў. Калектыў станцыі цепла і гасцінна сустрэў прадстаўнікоў герайчнага В'етнама. Ім створаны ўсе ўмовы для работы, вучобы і адпачынку. Кіруе вучобай галоўны інжынер ДРЭС А. Самайлюк. Рабочыя, інжынерна-тэхнічныя работнікі ахвотна дзеляцца з в'етнамскімі таварышамі сваі-

мі ведамі і вопытам, дапамагаюць хутчэй асвоіць і вывучыць складанае энергетычнае абсталяванне.

В'етнамцы хутка знайшлі агульную мову з беларускімі энергетыкамі, актыўна ўключыліся ў грамадскае жыццё. Яны, напрыклад, прынялі ўдзел у аглядае калектываў мастацкай самадзейнасці энергетычных прадпрыемстваў Брэсцкай вобласці. Ле Дзінь Чынь, рабочы-хімік, на гэтым аглядае выканаў на роднай і рускай мовах шырока вядомыя «Падмаскоўныя вечары» і в'етнамскую «Песню надзеі». Гледачы ўзнагародзілі яго дружнымі апладысмантамі, а журы — ганаровай граматай і барэль-эфам Ул. І. Ленина.

На вечары савецка-в'етнамскай дружбы, які праходзіў у палацы культуры Белазёрска, з дакладам перад жыхарамі пасёлка выступіў кіраўнік групы Ле Ван Кінь. Ён расказаў аб барацьбе герайчнага народа В'етнама з амерыканскімі агрэсарамі, аб той вялікай дапамозе, якую аказ-

ваюць в'етнамцам Савецкі Саюз і іншыя сацыялістычныя краіны.

Адбыўся канцэрт мастацкай самадзейнасці, удзельнікамі якога былі рабочыя котлатурбіннага і рамонтна-будаўнічага цэхаў, а таксама в'етнамскія спецыялісты. Раю Марчук, якая працывала вершы Яўгена Далматоўскага «Весткі з Сайгона», «Эвакуацыя» і «Кыонг», змяніў квартэт у складзе Ле Ціня, Фан Ван Льема, Нгуен Конг Кыонга і Нгуен Фі Куанга, якія выканалі «Песню аб вызваленні» і «Песню зенітчыкаў». «Ой, цвіце каліна» задзшуна праспявала Ле Тхі Лан, а «Волгаградскую бярозку» — Ніна Аполька. А ўсе разам, дружна і сардэчна — «Кацюшу» і «Падмаскоўныя вечары».

В'етнамскія спецыялісты пабывалі ў Брэсцкай крэпасці-героі, на электралямпавым заводзе, наведвалі Бярозаўскі гісторыка-рэвалюцыйны музей. А наперадзе — паездкі ў Мінск, у Хатынь і Белавежскую пушчу.

Я. СЯЛЕНА.

і вырабы са шкла атрымалі свае першыя вышэйшыя ўзнагароды, у тым ліку 2 прэміі «Гран-пры», на працягу наступных гадоў яшчэ 28 вырабаў 16 прамысловых прадпрыемстваў, навукова-даследчых і канструктарскіх арганізацый рэспублікі атрымалі 33 залатыя медалі і ганаровыя дыпламы міжнародных кірмашоў і выставак.

У гэтых адносінах вызначыліся перш за ўсё экспанаты Мінскага трактарнага завода, якім чатыры разы прысуджваліся залатыя медалі. Дырэктар ісландскай фірмы «Б'ерн энд Халдар ЛТД і Б'ерн Гудмундсен» так ацаніў якасць нашага трактара: «Савецкім трактарам МТЗ-50 давялося працаваць у суровых кліматычных умовах нашай краіны, але яны з гонарам вытрымалі гэта выпрабаванне, даказаўшы сваю выключную надзейнасць і выносливаць. Машыны вельмі простыя, лёгкія ў кіраванні і універсальныя». Гэта ж пацвярджае дырэктар дацкай фірмы «Оле Сорэнсен энд К»

Х. Торсен, які заявіў, што мінскія трактары «можна хутка і зручна прыстасаваць да апрацоўкі любых культур. За кароткі тэрмін работы ў Даніі гэтыя машыны даказалі надзейнасць сваіх сістэм».

Шчаслівы лёс у машын Беларускага аўтазавода. Дваццацісямтонны аўтасамазвал БелАЗ-540 і саракатонны БелАЗ-548А двойчы ўзнагароджваліся залатымі медалямі Лейпцыгскага і Плёўдзіўскага міжнародных кірмашоў. Прычым на кірмашы 1967 года ў Лейпцыгу беларускі волат адзначан самым ганаровым прызам — 1000-м залатым медалем.

Ураджайны быў збор залатых медалёў на міжнародных форумах для прадукцыі завода «Гомсельмаш». Сіласаўборачныя камбайны і трактарыны прычэпы, якія ён выпускае, сталі прызёрамі пяці міжнародных выставак і кірмашоў, у тым ліку Міжнароднай выстаўкі сучасных сельскагаспадар-

чых машын, што адбылася ў Маскве.

Высокай ацэнкі за граніцай удастоілася тэхналагічнае абсталяванне, вырабленае Мінскім канструктарскім бюро дакладнага электроннага машынабудавання. З 1966 па 1969 год сем разоў прадукцыі гэтага канструктарскага бюро прысуджваліся залатыя медалі міжнародных кірмашоў, у тым ліку двойчы сёлета.

Кіруючыся імкненнем да расшырэння рознабаковых кантактаў паміж усімі краінамі, шматлікія прадпрыемствы і арганізацыі нашай рэспублікі будуць прымаць удзел у сусветнай выстаўцы ЭКСПО-70 у японскім горадзе Асака і больш чым у 20 міжнародных выстаўках і кірмашах, што арганізуюцца ў розных краінах свету.

П. НЕСКАРОМНЫ,
упаўнаважаны Міністэрства
замежнага гандлю СССР
пры Савецкім Міністраў
БССР.

ПОДЗВІГ

Андрэя Усава

Кожны дзень на вуліцах Талачына можна бачыць гэтага высокага, самавітага чалавека, праз гады захаваўшага ваенную выправку. У раёне, дзе Андрэй Усаў жыў васьмь ужо восемнаццаць год, яго ведаюць многія. І ўсім вядома, што дырэктар нафтабазы Усаў удзельнічаў у Вялікай Айчыннай вайне — не выпадкова грудзі былога франтавіка ўпрыгожваюць баявыя ўзнагароды.

Андрэй Міхайлавіч — чалавек з легенды. Яго подзвігам захапляліся байцы Ленінградскага фронту, аб ім і яго сябрах яшчэ ў пачатку 1942 года пісаў часопіс «Звезда», што выходзіў у няскораным Ленінградзе. Пра яго піша ў сваёй кнізе «Танкі на вайне» маршал бронетанкавых войск П. Ротмістраў.

Захаваўся нумар франтавой газеты «На страже Родны» за 18 верасня 1943 года з фотаздымкам экіпажа адной з самых грозных

для ворага баявых машын Ленінградскага фронту. Танк гэты называўся «Андрэй Усаў»...

Андрэй Міхайлавіч нарадзіўся ў вёсцы Барсукі Дубровенскага раёна. Скончыў сямігодку, вучыўся на рабфаку. У 1938 годзе пайшоў служыць у Чырвоную Армію. Удзельнічаў у вызваленні Заходняй Беларусі, ваяваў з белафінамі. У той час ён быў артылерыстам. А потым скончыў школу камандзіраў гармат цяжкіх танкаў і стаў танкістам. Тэрмін ваеннай службы Усава ўжо заканчваўся, як раптам пачалася Вялікая Айчынная вайна.

19 жніўня 1941 года гітлераўскія танкі паўзлі на Ленінград. Ба і вяліся на подступах да Краснагвардзейска. На дапамогу нашым воінам выйшлі пяць цяжкіх танкаў КВ. Гэтай танкавай ротай камандаваў старшы лейтэнант Зіновій Калабанаў. Танк № 664 заняў пазіцыю ў саўгасе «Войска-

віцы», ля развілікі дарог на Кінгісеп, Лугу і ўзмор'е. Тут праходзіў напрамак галоўнага ўдару ворага.

Танк зарыўся ў земляны кананір, танкісты надзейна замаскіравалі яго. Экіпаж — старшы механік-вадзіцель старшыня Мікалай Нікіфараў, старшы лейтэнант Зіновій Калабанаў, радыст-вуладзіцель старшы сержант Павел Кісялькоў, малодшы механік-вадзіцель чырвонаармеец Мікалай Роднікаў і камандзір гарматы старшы сержант Андрэй Усаў — падрыхтаваўся да бою.

Гармата танка была накіравана ў цэнтр насыпной дарогі. Збочыць з яе было немагчыма — па абодва бакі прасціралася тарфяное балота.

Гадзіны ў дзве дні Роднікаў, які назіраў за заходнім подступам да саўгаса, далажыў: «Набліжаецца гітлераўская танкавая калона».

— Ну, Андрэй, трымайся, — сказаў Усава Калабанаў. — На цябе, камандзіра гарматы, уся надзея.

Танкі ворага падыходзілі ўсё бліжэй. Усаў спакойна лічыў іх. Сорак тры машыны. Што ж, бой будзе няроўны.

Нямецкі самалёт-караціроўшчык, які, відаць, падтрымліваў радыёсувязь з танкавай калонай, кружыўся над саўгасным пасёлкам. Надзейна замаскіраваны КВ ён не заўважыў. А ў пасёллак ужо кацілі тры нямецкія матацыклісты з кулямётамі ў калясках.

— Разведку і баявую ахову прапусціць. Хай едучы...

Танкі ішлі, не збаўляючы ходу. Вежавыя люкі многіх машын былі адкрыты. На брані, звесцішы ногі, сядзелі фашысты з закасанымі рукавамі. Асобныя ігралі на губных гармоніках.

Вось галоўны танк выехаў на арыенцір нумар адзін — скрыжаванне дарог, да якога было ўсяго сто метраў.

— Агонь!
Танк з чорным крыжам ад-

разу асеў і ахутаўся дымам. Усаў выстраліў яшчэ раз — падбіў другую машыну. З яе сталі выскакваць нямецкія танкісты. Тут загаварыў кулямёт Кісялькова.

Першыя два танкі гарэлі, астатнія, быццам па інерцыі, працягвалі рухацца.

— А цяпер, Андрэй, бі па задніх!

Усаў адкрыў агонь па хвасту калоны. Загарэліся яшчэ дзве машыны.

Ворагі транілі ў пастку. Цяпер Усаў расстрэльваў тыя танкі, што былі ў сярэдзіне.

Гітлераўцы разгубіліся. Яны ніяк не маглі вызначыць, адкуль па іх страляюць, і таму адкрылі агонь па стагах сена. Гармата ж Усава біла ва ўпор!

Нямецкія танкі, якія спрабавалі маневраваць, безнадзейна загразалі ў балодзе і станавіліся добрымі мішэнямі. Аднак гітлераўцы зразумелі, што ім процістаяць нязначныя сілы. У атаку на саўгас пад прыкрыццём танкаў кінулася пяхота. Адначасова гітлераўцы адкрылі агонь па ўскраіне пасёлка, а дзве іх гарматы — па танку Усава.

Адно варожую гармату Усаў знішчыў прамым пападаннем асколачнага снарада. Бранябойны снарад другой трапіў у вежу нашага КВ і заклініў яе. І хаця Усаў знішчыў і гэту гармату, яго танк больш не мог свабодна маневраваць агнём. Вялікія павароты ствала ўправа і ўлева можна было рабіць толькі паварочваючы ўсю машыну.

Калабанаў загадаў вывесці танк з кананіра і заняць запасную агнявую пазіцыю. На вачах у здзіўленых фашыстаў машына заднім ходам адыйшла ў кусты. Бой працягваўся.

Малакаліберныя гарматы нямецкіх танкаў не ў стане былі прабіць браню нашага магутнага КВ. Але канчаліся боепрыпасы. 98 снарадаў выпусціў Усаў па ворагу... 22 лёгкія і сярэднія

фашысцкія танкі былі падбіты і спалены ім. А ўсяго на дарозе было блакіравана 38 фашысцкіх машын. Толькі пяць з іх прарваліся ў саўгас, адкуль неўзабаве былі выбіты разам са сваёй пяхотай.

Здарылася так, што вдавочцам гераічнага бою аднаго нашага танка з фашысцкай танкавай калонай быў начальнік палітупраўлення Ленінградскага фронту брыгады камісар К. Кулік. Праз гадзіну пасля заканчэння бою аб гэтым подзвігу стала вядома ў штабе фронту, неўзабаве ўсе нашы воіны, маракі Балтыкі і народныя апалчэнцы ведалі пра няроўны бой.

А бітва за горад Леніна працягвалася. І ўсё 900 блакандных дзён і начэй наш зямляк заставаўся з Ленінградом. Ён біўся пад Гатчынай і ля сцен Шлісельбурга, у балотах пад Сінявінам і на Пулкаўскіх вышынях. У студзені 1944 года гнаў фашыстаў прэч ад Ленінграда, вызваляў Пскоў і Нарву. Тройчы гарэў у танку і тройчы ўвакрасаў з мёртвых. 41 варожы танк, дзесяткі фашысцкіх гармат і мінамётаў, 450 знішчаных гітлераўцаў на рахунку Андрэя Усава.

І былі яшчэ Тарту і Рыга, Гданьск і Кенігсберг, Шчэцін і Расток. Ваяваў танкіст з першага і да апошняга дня Вялікай Айчыннай вайны закончыў у Германіі. Дэмабілізаваўся ў званні гвардыі лейтэнанта.

У адным з залаў музея гісторыі Ленінграда вісіць карціна мастака Баранюнскага «Бой танка КВ» з фашысцкай танкавай калонай у раёне саўгаса «Войскавіцкі». У ёй адлюстраван адзін з найбольш яркіх эпізодаў гераічнага змагання ў гады Вялікай Айчыннай вайны за горад, які носіць імя вялікага Леніна.

Б. РАМАНАЎ.

НА ЗДЫМКУ: А. УСАЎ, 1944 год.

ПІШУТ ЗЕМЛЯКИ

С 27 январа па 1 февраля ансамбль песні і пляскі Савецкай Арміі пад управленнем полковніка Бабаева дал васьмь концертов в местном дворце спорта, рассчитанном на 16 000 зрителей.

Если в будние дни еще были свободные места, то в субботу и воскресенье у дворца стояли толпы людей, желающих попасть на концерт.

Зрители говорили о выступлениях советских артистов, как о «чуде». Нам было очень лестно слышать это, ибо артисты представляли нашу великую Советскую Родину. Жаль, конечно, что советские ансамбли приезжают редко.

Критик местной газеты «Прогресс» в номере от 28 января писал: «Бурной овацией зрители приветствовали концерт, а протянутые руки советских артистов, казалось, хотели соединиться с руками восхищенных зрителей».

С. БОЛОТЯК.

Франция.

Палескі пейзаж.

Фота А. КАМАРОВА.

ПІШУТ ЗЕМЛЯКИ

31 декабря 1969 года в Русском народном доме мы праздновали 51-ю годовщину БССР и одновременно встречали Новый год. Большой зал был заполнен до отказа. Присутствующие заслушали поздравления от Белорусского товарищества, редакции газеты «Голос Радзімы», а также от Советского комитета из Москвы. Каждое такое поздравление встречалось продолжительными аплодисментами.

В начале нынешнего года в Виндзоре был создан инициативный комитет по подготовке празднования ленинского юбилея. В состав комитета входят представители Федерации русских канадцев и Товарищества объединенных украинских канадцев. Мы уже послали приглашение в посольство СССР в Оттаве. Намечено также провести 19 апреля в два часа дня ленинский концерт-митинг в Украинском рабочем доме. Наш женский хор исполнит песни «Ленина помнит земля», «Ленин всегда с тобой», «Ленин — наше знамя» и другие. После концерта будет демонстрироваться фильм о жизни и деятельности Владимира Ильича.

Уже сейчас в нашем городе создана группа туристов, которые весной посетят свою Родину. Уверен, что их поездка будет такой же радостной и полезной, как и все предыдущие, организованные газетой «Вестник».

М. МАКАРЕВИЧ.

Канада.

ЕСТЬ АНТИГЕЛИЙ!

На самом большом ускорителе — 70-миллиардном синхротроне в Серпухове под Москвой группа ученых под руководством доктора физико-математических наук Юрия Прокошкина получила антивещество — ядра антигелия.

Корреспондент АПН Елена Кнорре обратилась с просьбой прокомментировать это сообщение к директору Института физики высоких энергий в Серпухове члену-корреспонденту Академии наук СССР Анатолию Логунову.

С тех пор как были предсказаны и открыты первые античастицы, тайны антивещества влекут к себе не только фантастов, но и ученых: физиков, астрономов, астрофизиков и даже химиков.

Антиядра, антиатомы и антимолекулы должны существовать наряду с аналогичными ядрами, атомами и молекулами любых химических соединений. Так говорила теория. Следовательно, теория допускала, что во Вселенной могут быть «зоны» антивещества, обладающие всем характерным для нашего мира богатством соединений, как неорганических, так и органических, и отличающиеся только тем, что вместо электронной оболочки обычных атомов антиатомы имеют позитронную оболочку, а вместо ядер — антиядра. Если теория справедлива, то можно получить антивещество искусственно, на Земле. Но для этого потребовались мощные инструменты — современные ускорители заряженных частиц на гигантские энергии в миллиарды электрон-вольт. Эта

огромная энергия нужна для столкновения элементарных частиц друг с другом. При этом происходит не разрушение, как в обычном мире, а акт созидания — рождаются новые частицы.

Первое самое простое антиядро — антидейтерий — получили на ускорителе с энергией около 30 миллиардов электрон-вольт. Следующим было уже значительно более сложное антиядро, состоящее из антипротонов и антинейтронов — антигелий. Возможность его обнаружения представилась с вводом в строй ускорителя нашего института физики высоких энергий на 70 миллиардов электрон-вольт.

За один цикл ускорения надо было проанализировать и «опознать» каждую из нескольких миллионов вылетающих частиц. Для этого создали сложную установку, включающую более 50 быстродействующих детекторов и систему электроники, срабатывающую в миллиардные доли секунды.

Как же опознавали антигелий? Его «паспорт» включал несколько признаков: заряд, который в два раза больше, чем у других частиц в пучке, скорость частицы, эквивалентную массе, и другие.

Надо заметить, что определение скорости, к примеру, проводилось с точностью до нескольких десятимиллиардных долей секунды.

Точные методы надежно зарегистрировали 5 ядер антигелия среди более 200 миллиардов частиц, пропущенных через установку за время измерения.

Открытие ядер антигелия — элемента, следующего за водородом в периодической системе, имеет важное значение. Это подтверждение теории существования антивещества.

ТУРЫСТЫ- «ІДЭАЛІСТЫ»

Цяжка жывецца антыкамуністам...

Свіыя вучоныя прафесары, штатныя і адстаўныя генералы, платныя прапагандысты, дыпламаты высокага і ніжэйшага рангаў, разведчыкі, якія прайшлі агонь, ваду і медныя трубы, — усе «найяснейшыя галовы» страцілі душэўны спакой і раўнавагу. Прычына — непалітычная сіла Савецкага Саюза, яго высокі міжнародны аўтарытэт.

Антыкамуністы разумеюць: у прамую ваенную атаку на нашу краіну не кінешся. Такая спроба скончылася б сумна, як гэта не раз здаралася раней. Таму ім вельмі карціць, каб у савецкім грамадстве пачаўся ўнутраны разлад. Каб узніклі рознагалосі і супярэчнасці паміж партыяй і народам, урадам і інтэлігенцыяй, моладдзю і старэйшым пакаленнем. Вось тады, на іх думку, сацыялістычны лад паслабеў бы, пахіснуўся, стаў бы больш «мяккі» і падатлівы перад націскам Захаду.

Чаго толькі не было прыдуманна для дасягнення гэтай мэты! Хітрая тэорыя канвергенцыі і ліслівая палітыка «навіядзення мастоў», заклікі аб «гуманізацыі» і «размякчэнні» сацыялізма, засылка ў нашу краіну антысавецкай літаратуры і пераграфічнага хламу, вадаспад хлусні і паклёпу, які штодзённа выліваюць на нас дзесяткі заходніх радыёстанцый... Усяго, як кажуць, на валовай скуры не спішаш. І ўсё дарэмна. Сацыялістычны лад нават на кроплю не паслабеў.

І падумалі «найяснейшыя галовы», што такія вонкавыя намаганні жаданага эфекту не дадуць. Трэба, маўляў, шукаць нешта новае — дзейнічаць знутры. Непасрэдна на месцы. Як здорава было б, каб, скажам, у Маскве ці Ленінградзе пачаліся антыўрадавыя дэманстрацыі. Каб знайшліся такія памататары з ліку савецкіх людзей, якія публічна выступілі б супраць Камуністычнай партыі і Савецкага ўрада. Ды толькі адна бяда — гэтыя малойчыкаў у нашым грамадстве днём з агнём не знойдзеш. Хуліганам, праўда, ёсць, але яны палітыкай не займаюцца — падпішы, спяваюць папулярныя песні тыпу «Пайшла Дуня у лясок».

Як быць? Становішча нялёгкае. І таму было вырашана экс-

партаваць у Савецкі Саюз заходніх, палітычна падкаваных хуліганаў.

Не інакш як па камандзе з аднаго цэнтра ў нашу краіну амаль адначасова заіталі Валлянціна Такі і Тэрэза Марынуцы з Італіі, Віктар Ван Брантэ з Нарвегіі. Усе студэнты, маладыя жаўтаротыя «ідэалісты» — «змагары» за нашу «свабоду».

Прыехаўшы ў Маскву, італьянскія хлопцы і дзеўка пайшлі ў ЦУМ, прымацавалі сябе кайданамі з ланцугом да крашэйна лесвіцы і, рассыпаючы на публіку антысавецкія лістоўкі, паднялі гвалт. Назаўтра бельгіец гэткую ж трагікамедыю з лістоўкамі і галёканнем разыграў у Маскоўскім тэатры аперэты. Тое самае выкінуў і нарвежац, залезшы на балкон дома ў Ленінградзе. Яны патрабавалі выпусціць на свабоду «літаратара Галанскова і іншых прадстаўнікоў інтэлігенцыі», якія асуджаны савецкім судом.

Як і ўсюды на свеце, хуліганаў у нас саджаюць у каталажку. Міліцыя не мела ніякіх падстаў рабіць выключэнне і для заграшчых. Не ў рэстаран жа іх пасля гэтых выбрыкаў адпраўляць. А народныя суды ў Маскве і Ленінградзе разгледзілі, не марудзячы, справы і за злоснае хуліганства, грубае парушэнне грамадскага парадку і спробу зняважыць годнасць савецкіх людзей прыгаварылі кожнага «ідэаліста» да года пазбаўлення свабоды. Прыгаворы справядлівыя і, скажам па праўдзе, нават мяккія.

Божа ты мой! Што пасля гэтага пачалося на Захадзе! Буржуазная прэса і радыёстанцыі захліпаліся ад жалею і спачування «мужным змагарам». «Бібі-сі», «Нямечкая хваля», «Свабода», «Голас Амерыкі», «Свабодная Еўропа»... Рэспектабельныя і бульварныя газеты... Рэўма раўлі. Пралівалі слёзы. Гэта ж жартачкі — маладыя заходнія «ідэалісты» паехалі за «жалезную заслонку» адстаіваць «дэмакратыю і свабоду», прапаведаваць «гуманізм», а няўдзячны «савецкі рэжым» пасады іх за краты. Свістапляска, узнятая на Захадзе, не мае нічога агульнага з жалем і спачуваннем. Ніхто, нават фашысты з арганізацыі «Эўропа Чывільта», якія пасылалі недалёкіх італьянскіх студэнтаў, забяспечыўшы іх ту-

рысцкімі пуцёўкамі і кайданамі, — ніхто не чакаў, што ў Савецкай краіне паглядзяць па галоўцы хуліганаў. Там разважалі па-свойму: няхай сабе пасядзяць, няхай пабудуць у няволі абалаваненыя імі зялёныя «ідэалісты», ліха з імі — абы знайшлася зачэпка падняць прапагандысцкую валтузню, узвесці горы хлусні і паклёпу на нашу краіну. І задуманы план быў выкананы з найвялікшым запалам.

Аднак некаторыя важныя моманты ніяк не здолеюць уцяміць найяснейшыя антыкамуністычныя галовы.

Зярняты антыкамуністычнага чартапалоху, кінутыя з-за мяжы на савецкую глебу, не могуць узрасці, таму што ў нас няма ўмоў для іх размнажэння і росту. Рознагалосі, аб якіх так мараць нашы ворагі, існуюць толькі ў іх хворых галовах. Менавіта таму масквічы і ленінградцы не надта ветліва абыйшліся з фашысцкімі хуліганамі, дапамогшы міліцыі скруціць ім рукі. А ў «свабодным свеце», дзе гуманізм, свабода і дэмакратыя існуюць не ў рэчаіснасці, а на паперы, зусім не патрэбны заграшчыхыя «змагары». Ні адзін савецкі чалавек не ездзіў у Італію або Грэцыю распаўсюджаць антыўрадавыя лістоўкі. Самі працоўныя італьянцы паспяхова вядуць барацьбу са сваімі прыгнятальнікамі. Самі грэкі штодзённа змагаюцца з фашысцкай дыктатурай. І прыкладаў такіх вялікае мноства.

Лёс Галанскова і яшчэ некалькіх асоб, якія, перахалт Кузняцова і Тарсіса, перайшлі ў варажы стан, зусім не хвалюе савецкае грамадства. І няхай сабе фарысеюцца нашы закліяты «сябры» аб нейкіх там «перакананнях», «свабодзе творчасці» і «апазіцыйнай дзейнасці» гэтых адшчапенцаў — мы навучыліся адрозніваць праўду ад хлусні.

Зусім нядаўна Савецкі ўрад праявіў у адносінах да хуліганаў вялікадушнасць — іх выдварылі з краіны. Аднак на Захадзе кантора антысавецкіх правакацый працуе бесперапынна, і таму магчыма, што адтуль да нас прышлюць новых «ідэалістаў». Іх мы сустрэнем не лепш, чым папярэдніх. Тых жа турыстаў, якія са шчырай цікавасцю заходць пазнаёміцца з Савецкай краінай, мы прымем сардэчна і гасцінна.

Ул. БЯГУН.

Заўсёды з вялікім поспехам выступае ансамбль танца Мінскага тонкасуконнага камбіната. **НА ЗДЫМКУ:** сцэна з новай харэаграфічнай кампазіцыі «Балада аб камісару». На першым плане — аператар машына-вылічальнага бюро камбіната Людміла ЮРАН.

YOUR LOOKS AND MEDICINE

The following article by INNA KOLGUNENKO, head physician of the Institute of Beauty, answers the numerous enquiries of our readers about cosmetics in the USSR.

COSMETIC services in our country are provided mainly by medical institutions (institutes, hospitals, medical-cosmetic parlours and their branches). There are also cosmetic parlours of a different nature, which concern themselves basically with hygienic and makeup cosmetics.

The Institute of Beauty began to function in Moscow one year ago, and soon became very popular. It receives thousands of letters from all over the USSR, and from other countries.

The Institute has three departments: cosmetic surgery, conservative cosmetology and physiotherapy. Besides these, there are reception rooms for the treatment and care of the feet, for body and facial massage, and depilation—the removal of facial hair.

«Beauty Parlour» is an international term meaning an establishment which helps people become more attractive, and improves their looks in general. Beauty parlours are widespread in many countries.

Despite the similarity of the name, there are substantial differences in cosmetic services in the Soviet Union as compared with other countries. They lie in the scientific principles of Soviet cosmetology, the integrated nature of the medical and preventive treatment, and the availability of the services to the masses of people.

Cosmetic services in our country have developed into a medical discipline—cosmetology—the science of the ways and means of preventing and treating congenital or hereditary disorders and defects in the outward appearance.

The good looks and the health of an individual are considered by Soviet cosmetologists as a single entity, and the prevention and treatment of the relevant disorders and faults are carried out not only by means of external applications, but by internal drug therapy, by measures of general hygiene, such as physical culture, sport and hydrotreatment, and by a specific regimen of work and recreation.

Makeup cosmetics are supplementary to the basic trends in cosmetology. We resort to makeup cosmetics when some defects in the outward appearance which do not yield to treatment have to be concealed, or when it is desired to emphasize any particular good feature.

The integrated nature of the services rendered by our Institute of Beauty is not confined to the employment of specialists in plastic surgery, or cosmetologists in dermatic ailments (as the lea-

ding specialists in our work), but also physicians in related fields—theraputists, endocrinologists, psycho-neurologists, eye-specialists, oncologists, anaesthesiologists, laryngologists, etc.

The Institute of Beauty, besides assisting people in rendering their looks more attractive, prevents the appearance of facial manifestations of old age, treats cosmetic diseases of the skin, rectifies facial and bodily congenital defects, and deformities caused by war, disease or age.

Many ways and means are applied in the treatment of cosmetic disorders and defects: the integrated treatment of old age, changes on the face and neck, the removal of scars and wrinkles, galvanocautery, sclerotizing treatment of enlarged veins of the lower extremities, the combined treatment of skin diseases, the surgical rectification of defects of the nose and other parts of the face and body, and the removal of benign skin tumours and tattoo marks.

Sooner or later everybody finds it necessary to take regular care of their appearance. It is easier to prevent disorders and defects of skin, and its ageing, than to remove the defects when they set in. Moreover, it is never too late to take up cosmetic care. Every age, like every season of the year, has its own beauty and charm. A person may be beautiful at any age. Your skin, hair, eyes, hands and figure can be more beautiful if you take care of them.

However, not everybody can find free time for regular visits to the Institute of Beauty. In such cases it is necessary to consult a cosmetologist at least once. He will recommend a programme of individual care, and the ways and means which can be applied at home.

All types of medical and preventive cosmetic services are rendered by highly qualified physician-cosmetologists, including professors, doctors and masters of science.

There are well-trained nurses and masseurs who have wide experience of the work, and apply the necessary cosmetic and physiotherapeutic measures.

The prices of all types of cosmetic services are moderate: medical advice—from 50 kopeks to 1 rouble. A consultation with a professor—2 roubles. Massage and facial mask—1 rouble 30 kop., pedicure—1 rouble 50 kop., body massage—3 roubles 20 kop.

Cosmetic operations, such as the removal of changes to the face and neck, brought about by ageing, cost 40 roubles, while for a plastic operation on the nose the charge is 30-50 roubles.

п і ш у ц ь з е м л я к і

Хачу падзяліцца з вамі навіной: толькі што атрымаў тэлегранаму ад пляменніка Антона Толя, студэнта пятага курса Гродзенскага сельскагаспадарчага інстытута. Ён паведамаў, што на зімовыя каникулы прыедзе да нас у госці. Вы не ўяўляеце, якая гэта для мяне радасць! Я сустракаўся з ім яшчэ ў час свайго знаходжання на Радзіме. Антон і яго сябры зрабілі на мяне вельмі добрае ўражанне. Пастараюся быць такім жа гасцінным гаспадаром, якімі былі гэтыя маладыя савецкія людзі.

Але для некаторых тут прыезд майго сваяка—адчувальны ўдар. Я маю на ўвазе тых, хто стараецца прадставіць справу так, нібы савецкія людзі не могуць выяжджаць за граніцу. Тым больш, што да гэтага доўгі час у мяне гасцявала сястра.

Упэўнены, што такія паездкі садзейнічаюць паляпшэнню ўзаемаразумення паміж нашымі краінамі.

І. ТАРАСЕВІЧ,
святшчэннін.

ШПА.

Сейчас наше общество готовится к празднованию 100-летия со дня рождения В. И. Ленина. Основные торжества состоятся 25 апреля в столице Голландии. Учитывая тот факт, что не все члены общества сумеют по-

ехать в Амстердам, мы решили провести торжества 11 апреля в городе Хирлене. Думаем, что будут присутствовать не только наши соотечественники, но и местные жители.

Т. КУПЕРУС.

Голландия.

Мовай мастацтва

(Заканчанне. Пачатак на 1-й стар.)

«Пам'яці загінуўшых таварышаў» — так называюць сваю карціну мастак з Масквы М. Абрыва, былы беларускі партызан. На ёй — пяцёра яго сяброў па зброі, пяць фігур, якія цымяна выступаюць на фоне вячэрняга лесу. Цікава адзначыць, што нават у тыя ваенныя гады М. Абрыва не расставіўся з алоўкам і фарбамі, маляваў партрэты, карціны з ляснога жыцця і арганізоўваў па атрадах перасоўныя выстаўкі сваіх твораў. І партызаны былі вельмі ўдзячныя яму, бо нават неверагодна цяжкія ўмовы жыцця не маглі заглушыць у людзей прагі да кніг, да музыкі, да мастацтва. Зараз некаторыя карціны тых часоў і прылады творчасці мастака знаходзяцца ў музеі гісторыі Вялікай Айчыннай вайны.

Не могуць пакінуць раўнадздушнымі і графічныя кампазі-

цыі М. Жытніцкага, якія расказваюць аб трагедыі Хатыні. Рассоўваецца зямля, і мёртвыя цягнуцца рукамі да званой, каб ударыць у іх, каб засцерагчы людзей ад новых войнаў, ад новых ахвяр. Гледзячы на ўсе гэтыя творы, якія мастацкімі сродкамі раскрываюць гісторыю барацьбы і мужнасці народа, міжволі яшчэ раз задумаешся над тым, якой дарагой цаной дастаўся нам сённяшні шчаслівы мірны дзень і як трэба яго берагчы.

А ён, гэты дзень, — у гмах новабудуўляў (няма ні адной вялікай будоўлі ў рэспубліцы, якую не адлюстравалі б нашы мастакі), у радасці працы («Хлеб» Б. Аракчэва, «Трактарабудуўнікі» В. Сахненкі), у шчаслівых тварах навасёллаў («Наваселле» Л. Шчэмелева), у раздоллі палёў і лясоў роднай зямлі («Льны Беларусі» В. Грамыкі, «Каложа» В. Цвір-

ко, «Рэчыцкі край» В. Казачэнікі). Радуюць шчодрым багаццем фарбаў нацюрморты.

Шырока прадстаўлены на выстаўцы і партрэтны жанр — як у жывапісу, так і ў графіцы. Гэта партрэты балерыны А. Карзянковай (мастак Н. Голышава), стваральніцы хору ў вёсцы Азершчына Т. Лапацінай (мастак Л. Эрлер), рыбака Сямёна Ваяводы, які быў калісьці хадаком да Леніна (мастак А. Шыбнеў) і іншыя. Звяртае на сябе увагу лёгкі светлы малюнак М. Моўчана «Святлана» (партрэт студэнткі). М. Моўчан вярнуўся на Радзіму з Аргенціны, закончыў у Мінску тэатральна-мастацкі інстытут і зараз выкладае ў педагагічным інстытуце.

У зале выяўленча-прыкладнога мастацтва немагчыма не спыніцца каля гліняных фігурак М. Пушкарка — цудоўнай галерэі партрэтаў дзядоў-

палешукоў. А побач шкло нёманскіх майстроў зачароўвае дзівоснымі колерамі і карункавымі ўзорамі. Тут і металічная чаканка — галіна, новая для беларускага прыкладнога мастацтва. Гліна, дрэва, звычайная салома — з усяго могуць стварыць высокамастацкія творы залатыя рукі народных майстроў.

На жаль, на выстаўцы недастаткова прадстаўлены эстампы: частка іх нядаўна была адпраўлена на выстаўку ў Маскву. Мала работ скульптараў. Але і гэта зразумела, бо зраз большасць іх актыўна працуе ў галіне манументальнай скульптуры, ствараючы мемарыяльныя комплексы і помнікі для гарадоў і вёсак рэспублікі. Як паведаміў на прэс-канферэнцыі, прысвечанай адкрыццю выстаўкі, намеснік міністра культуры БССР А. Ваніцкі, ужо зацверджаны праекты помнікаў Янку Купалу і Максіму Багдановічу. Пачаліся работы па ўзвядзенню помніка Якубу Коласу на плошчы, якая носіць яго імя. Поўным ходам ідуць работы па стварэнню ме-

марыялу на тэрыторыі Брэсцкай крэпасці. У Мінску на Прывакзальнай плошчы ўстане велічны помнік ахвярам Курлоўскага расстрэлу. А ўсяго ў рэспубліцы да 1973 года будзе ўзведзена 20 манументальных помнікаў.

Многа ўвагі ўдзяліў арганізацыі выстаўкі выставачны камітэт, у які ўваходзілі буйнейшыя мастакі рэспублікі. Яны не толькі прагледзелі сотні работ, адбіраючы лепшыя, але і штодзённа працавалі з аўтарамі, дапамагаючы карыснымі парадамі. А наперадзе — новыя экзамены для мастакоў на майстэрства і сталасць. Рыхтуюцца выстаўкі на маладзёжную тэму і да Дня перамогі, а таксама першая рэспубліканская выстаўка манументальнага мастацтва. Яна адбудзецца ў новым павільёне, які неўзабаве будзе далучаны да Мастацкага музея. Бо будынак музея, які яшчэ нядаўна здаваўся раскошным пасля маленькіх залаў старой карціннай галерэі, зараз ужо не ўмяшчае лепшыя здабыткі нацыянальнага мастацтва.

ПРАЦА, РАДАСЦЬ, НАТХНЕННЕ

Зала яшчэ не паспела супакоіцца пасля выступлення папярэдняга артыста, яшчэ чулася прыцішаная гаворка садень людзей, як канферансье аб'явіў:

— Спявак з Беларусі Валерый Кучынскі.

Русы, хударлявы хлопец упэўнена вышаў на залітую святлом юнітару сцэну. Усталявалася цішыня, і над радамі папыло:

**Комсомольская юножь!
Нікогда ты покоя
не знала...**

Калі ён скончыў, зала ўзварвалася громам апладыментаў. З палёзкай удзьмуня ля тэлевізараў зільнелы «балельшыцаў» за поспех пасланца ардэнаноснага Мінска. Так Валерый Кучынскі, студэнт Беларускай дзяржаўнай кансерваторыі імя Луначарскага, стаў дыпламантам міжнароднага конкурсу песні ў Сочы.

Шлях Валерыя ў вялікае мастацтва вызначыўся сем гадоў таму назад, калі ў Мінску праходзіў рэспубліканскі ампіят школьнай мастацкай самадзейнасці. Валерый быў салістам хору брэсцкіх школьнікаў, які выконваў шырока вядомую песню «Ці хочучь рускія вайны?». Нумар быў цёпла сустрэты і журы, і слухачамі. Вось тады яго і паклікалі за кулісы да народнага артыста СССР, мастацкага кіраўніка Дзяржаўнай харавой капелы БССР Рыгора Шырмы і старшага выкладчыка кансерваторыі Яўгена Грамыкі.

новыя вершы

Генадзь БУРАЎКІН

Мы хочам зразумець
галактык мову.
А хто мне скажа,
думае аб чым
Сцяжынка ў полі,
спелы бор сасновы,
Рачулка,
што прыцмоквае ў начы!
Хто разгадае слёзы шэрай
кані!
Хто расшыфруе для маёй
душы
Аленя закаханага рыканне
І салаўіны цёхкат у цішы!
Свае званы пагодваюць
азёры.

Леанід ВЕРШАНКА

ЛІСТ ДА МАЦІ

Як я удзячны шчыра табе, маці,
Што зберагла мяне у сорак першым
І схованку змагла мне адшукаці
Паміж густых, разрослых арэшын,
Дзе я ляжаў, не знаючы нічога,
Што ёсць на свеце кулямэтаў дулы.
Ты суцяшала ўсё мяне, малага,
Каб ворагу не выдаць наш прытулак.

Звініць гаёў кастрычніцкая
медзь...

Мы слухаем маўклівае
міжзор'е
А блізкіх нам не можам
зразумець.

Віктар ЯРАЦ

Вачэй вячэрніх ростань,
Асенні смутак дрэў,
Складана ўсё і проста,
як гэты голы сквер,
Пад намі крышыць крылы
нямых нябёс спакой.
Я веру—птушкі з выраю
зноў вернуцца вясной.
А погляды твой маўклівы—
бо не патрэбна слоў,

то раўсёды ўмею прымусяць
сябе перасіліць нераспалажэнне
і захапіцца».

У рэпертуары Кучынскага — Чайкоўскі і Ліст, Гайнка і Шуберт, Арно Бабаджанян і Палад Бюль-Бюль Аглы. Але, бадай, найбольшы поспех выпадае на долю спевака за выкананне беларускіх народных песень і новых твораў беларускіх аўтараў.

Маладзі да спадобы песні новай, песні сучаснай. Арганічна спалучыць нацыянальна-традыцыйныя мелодыі з новымі элементамі, адчуць і адшукаць сучасныя рытмы ў фальклоры — вось што важна для выканаўцы і кампазітара. І ў гэтым напярмку вельмі многае робіць кампазітарская і артыстычная моладзь.

Сёлета Валерый заканчвае кансерваторыю. Наперадзе ў яго вялікае артыстычнае жыццё, вялікае дарога ў мастацтва.

В. ЛУКША.

калі ляцяць у вырай
і птушкі, і любоў.

Міхась РУДКОЎСКІ

ЧУЧАЛА АРЛА
Яшчэ учора я на крылах
дужых чарціў у небе вольныя кругі.
Перада мною трапяталі
птушкі,
для іх быў цар я — ніхто
другі.
Я быў як волат пасярод
пігмеяў,
як сярод цішы—стагалосы
гром.
А сёння у запыленым музеі
сяджу я побач з нейкім
вераб'ём.

УВАСКРАШАЮЧЫ СТАРОНКІ ГІСТОРЫІ

«Крушэнне імперыі» — так называецца карціна, якую на студый «Беларусьфільм» ставіць рэжысёр Уладзімір Корні-Саблін. Імя гэтага старэйшага дзеяча савецкага кіно добра вядома гледачам. Ён аўтар такіх твораў, як «Шукальнікі пчасця», «Чырвоная лісце», «Канстанцін Заслонаў». Тэма яго новай работы — Лютаўская рэвалюцыя 1917 года ў Расіі. Гэта будзе першае вялікае палатно, прысвечанае крушэнню расійскага абсалютызму.

Вось што гаворыць аб сваёй задуме рэжысёр: — У карціне «Крушэнне імперыі» я хачу паказаць, як народ адсталяў, беднай Расіі здолеў у рэвалюцыйнай сітуацыі адзінціць буржуазна-дэмакратычную рэвалюцыю, за якой паследаваў у хуткім часе Вялікі Кастрычнік.

«Дзеянне» тыпу Керэнскага, зразумела, хацелі спыніць развіццё рэвалюцыі ў Расіі імяна на гэтым этапе. Буржуазна-дэмакратычны часовы ўрад, які прышоў да ўлады ў выніку Лютага, быў іх ідэалам.

Большавікі на чале з Леніным выкрывалі Керэнскага і яго прысешніцаў, рыхтавалі народныя масы да штурму рэжыму, які сябе скаміраметраў.

Да ўдзелу ў фільме прыцягнуты на галоўныя ролі вядучыя беларускія акцёры — Мікалай Яроменка, Віктар Тарасаў, Леанід Рахленка. Другім рэжысёрам Уладзімір Корні-Саблін запрасіў Мікалая Калініна, які заявіў аб сабе сваім першым фільмам «Ствары бой».

Кінадраматург і рэжысёр Аляксей Спешнеў (аўтар фільмаў «Масква-Генуя» і «Тысяча вокнаў») ставіць фільм «Чорнае сонца». Ён прысвечаны барацьбе супраць каланіялізму і некаланіялізму. У ім знялася вядомая сенегальская кінаактрыса Тэрэза Дэіоп, а таксама студэнты — афрыканцы, якія вучацца ў мінскіх вышэйшых навучальных установах.

Беларускія кінадакументалісты працуюць над фільмам, прысвечаным і саратнікам Ільіча. Рэжысёр Пётр Аліфярэнка і аператар Уладзімір Цяслюк знялі карціну «Барацьба і творчасць». Яе галоўны герой — ураджэнец Беларусі Панцеляймон Лепаўніцкі, прафесіянальны рэвалюцыянер, верны вучань і саратнік Леніна.

Другі фільм гэтага плана (яго ставіць таксама Пётр Аліфярэнка) прысвечаны «слаўным Бонч-Бруевічам», якіх іх назваў Ленін. Адзін з іх — Уладзімір Дзмітрыевіч — быў упраўляючым справамі Савета Народных Камісараў, другі — Міхаіл Дзмітрыевіч — былы царскі генерал, стаў вядомым савецкім военачальнікам.

Зачацтваецца работа над трэцім фільмам біяграфічнай серыі — «Там, за ракой, Дзяржынава», прысвечаным вернаму саратніку Ільіча «жалезнаму Феліксу». Яго здымае рэжысёр Чэслаў Цяўлоўскі па сцэнарыю беларускага паэта Анатоля Вялюгіна.

Б. УСЦІНАУ.

Заняткі гуртка выяўленчага мастацтва пры Слуцкім доме піянераў. Фота В. ДУБІНКІ.

И УСЛЫШАЛ ответ:
— Дома, гражданин следователь. Малария. Ужасно трясет. Весь день пролежал в саду... Спросите соседей.
Так вот куда ты залегал, штабе-капитан Иван Благовещенский! Выходит, мы с Мальгиным тогда ошиблись, поверив тебе...
Трухин вскопчил, закричал:
— Что же это такое! Не могу вспомнить!
— Не безумствуй, Федор Иванович, — наставительно произнес Благовещенский. — И водку пожайте, не всю изничтожай, оставь для развода.

Трухин неожиданно засмеялся, сел и совершенно спокойно сказал:
— Вспомнил... Студеные ключи... Вот как это место называлось. Студеные ключи. Там у меня тетя жила... Тетя Аюта. Сестра отца. Все лето варенья варила, сортов сорок... Приеду к ней, бывало, сядем на террасе чай пить: «Пей, Федечка, слаще». Дура была страшная.

Благовещенский, видно, не первый раз слушал рассказ про тетю, лицо у него стало скучное, усы еще больше затопорщились. Он подвинул мне рюмку.

— Ваше здоровье, Павел Михайлович... Скажите мне, только, чур, совершенно откровенно, — он посмотрел на меня в упор, — как на исповеди. Вы не жалеете, что здесь очутились?

— Как вам сказать, — ответил я, стараясь обдумать ответ (я понял, что разговор будет острый). — Если совершенно откровенно, то жалею... Для меня лучше бы всего жить дома, в России... Но, к сожалению, России...

Благовещенский перебил меня:

— Все мы из одного теста. Думаем одинаково и говорим одинаково. Я знаю, что вы дальше произнесете: «К сожалению, России нет. Есть СССР, а это не Россия... Все это, господин Никандров, ерунда. Россия есть, была и будет. Не знаю, как вы, а я просто ошибся в расчетах. Думал, что все — кончился СССР... А выходит, мы кончаемся. Просто мы все тут дураки... Как тетя Федора Ивановича... Думала, что вокруг хорошо... Что вы так на меня смотрите? Думаете, с ума спятил? Нет, как говорят, в здравом уме и твердой памяти... Обидно, не ту карту взял... Если бы не свалил дурака, кем бы я сейчас был? А хода назад нам никому нет — ни мне, ни вам, ни Федору Ивановичу. А раз так, надо продолжать то, что начали... Рад был с вами познакомиться. Заглядывайте ко мне... Я пока живу на Канонирштрассе, на углу, в доме, где на первом этаже кафе... Вчера в этом кафе одна парочка штучку отмочила. Обер-лейтенант и девица. Пришли, заказали пива, посидели... Он девице из пистолета прямо в сердце, потом себе. У него записка: «Не хочу больше на фронт, там ужасно». Дурачок, фронт — это тебе не на Зее раков ловить, это фронт. До свидания, Павел Михайлович, Федор Иванович, ты что, остаешься?

Трухин ничего не ответил, сидел, закрыв глаза.

Больше всех, понятно, меня интересовал Власов. К лету 1944 года я знал о нем почти все, и, если бы меня ночью разбудили и попросили рассказать, я бы без запинки рассказал все подробности его страшной, мелкой, ничтожной жизни.

Когда я увидел его первый раз — это было в сентябре 1943 года, — я с трудом поверил, что ему всего-навсего сорок два года — Власов выглядел на все шестьдесят. Под глазами синие мешки, все лицо в морщинах, особен-

но заметны были две глубокие, они шли от крыльев его широкого, утинового носа и спускались под подбородок. Примечательной была нижняя часть лица — тяжелый, почти квадратный подбородок лежал на втором, мясистом. Нижняя губа, жирная, толстая, придавала лицу Власова брезгливый недовольный вид, казалось, он сию минуту начнет браниться. Большие круглые очки прикрывали маленькие узенькие глазки.

чала не знал, когда и зачем потребуются Власов. Но у рейхсфюрера СС было твердое жизненное правило — предатель всегда может пригодиться, а если не пригодится, беда не велика: расхочет не так-то уж много. Пусть пока побудет в запасе, в резерве.

Забегу вперед. После войны, разбирая бумаги Гимmlера, я нашел его докладную записку Гитлеру, напечатанную крупным диловым шрифтом (чтобы фюрер мог чи-

отдыха г. л. Власов принял парад батальона «остлегиона». Бравый вид солдат вызвал у г. л. Власова доброжелательную улыбку, и он весьма одобрительно оценил парад.

Во второй половине дня г. л. Власов принял участие в собрании, происходившем в помещении комендатуры (здание быв. исполкома). Его речь, наполненная истинно русским патриотизмом, и благодарственные слова в адрес непобедимой германской

Арк. ВАСИЛЬЕВ

К лету 1944 года Власов постарел еще больше. Нос у него покрылся тоненькими фиолетовыми жилками, нижняя губа стала заметно дрожать, ходил он, сильно наклонившись вперед, шаркая ногами, совсем перестал улыбаться — стал похож на скопца, даже голос стал тоньше.

Закутный как-то ехидно заметил:

— Андрюша стал на поповскую вдову похож.

— Почему на вдову, а не на попадью? — спросил я.

— Попадья, она всегда всем довольна: приход хорош или не особенно — все равно доход дает. Ну и почет в селе, попадья — это тебе не дьяконница. А у поповской вдовы этих самых, как их... никаких перспектив...

Вообще Закутный иногда меня удивлял своими характеристиками. Трухина он называл «зять-канительник». И объяснял, что это значит:

— Живет в селе баба, детей у нее семеро, и все девки, и все не как у людей — одна косая, другая хромая, третья ростом не вышла, сморчок сморчком, четвертая на ухо туга — не девки, а кривые кочерыжки. Парни, конечно, мимо, плюются, морды воротят, кому охота с недоносками жить. И вот, представь, одну удалось спихнуть, выдать... Иль любитель кособочины нашелся, иль приданным соблазнил. И вот приезжает в храмовой праздник зять к теще в гости. И начинает выламываться, благодетель. И это ему не так, и то не по праву: «Я ж тебя, старая карга, вон как уважил, самую твою мусорную девку за себя взял...» Хозяйка перед ним на коленях ползает... Вот и наш Федор Иванович хочет, чтобы перед ним все на коленках. А никто не желает... Вот он и глушит иначе, сердешный... А Андрюшу солдаты грызет — все не по его выходит...

Все на самом деле выходило не так, как хотелось Власову.

Сначала я сам не понимал обстановки, сложившейся в Германии вокруг Власова, но постепенно разобрался.

Рейхсминистр восточных провинций Альфред Розенберг считал затею с Власовым никому не нужной. Его тезис, если так можно сказать, был предельно прост: «Управимся без помощников...» Такой же позиции придерживались Геббельс, Лей, Заукель. Геринг, когда ему доложили о том, что отдел пропаганды сухопутных войск организует какой-то «Русский комитет», кратко изрек: «Когда мало настоящей работы, начинают заниматься глупостями».

Возможно, и Гимmlер сна-

тать без очков), о необходимости держать в резерве «генерал-лейтенанта Власова, присягнувшего Вам лично и Великой Германии». Особенно меня поразили доводы Гимmlера. Доказывая, что «Власов может пригодиться в большей степени, чем это предполагают некоторые лица», Гимmlер написал: «Плохо подготовленные, а подчас просто безответственные офицеры гроссадмирала Деница без всякой пользы пускают по кораблям и транспортам противника огромное количество торпед, редко достигающих цели, а содержание генерала Власова, который — я в этом уверен — в будущем может принести русским больше неприятностей, чем весь военно-морской флот, обошлось рейху за год меньше половины стоимости одной бесполезно выпущенной торпеды».

Письмо заканчивалось просьбой предоставить Гимmlеру право распорядиться судьбой генерала Власова.

Держать без дела Власова Гимmlер не хотел. И придумал для него занятие — антисоветскую пропаганду. Первое выступление Власову приказали устроить в Пскове.

Когда я «подружился» с Закутным, он мне рассказал, как не хотел Власов ехать в Псков:

— Он своего Штрикфельда прямо извел. «Поговорите с начальством. Может, позволят где-нибудь в лагере выступить. Не все ли равно». А Штрикфельд свое: «Приказано в Пскове...» А там черт-те что — немцев даже днем убивают, а Андрюше надо на митинге говорить... Когда он обратно приехал, три дня дышать не мог.

У меня скопилось три свидетельства о поездке Власова в Псков.

Первое. Отчет из газеты «За родину».

«По прибытию его превосходительства на вокзал (временном) отцом Вениамином был отслужен молебен. Получив благословение отца Вениамина и приложившись ко святому Кресту, их превосходительство приветливо, отечески поздоровался с присутствующей при встрече публикой и произнес: «Очень рад, господа, посетить ваш древний град. Очень рад. Душевно. Спасибо».

С вокзала их превосходительство, сопровождаемый городским головой господином Черепенкиным, начальником Псковского района Горожанским, редактором нашей газеты господином Хроменко, охраняемый взводом немецких солдат, направился в отведенную для него резиденцию. После кратковременного

армии и ее верховного вождя Адольфа Гитлера, освободившего нашу псковскую землю от порабитителей и узурпаторов коммунистов, была встречена оглушительными аплодисментами.

На собрании выступили также господин Черепенкин и отец Вениамин. Всеобщее одобрение вызвала речь представителя рабочего класса Ивана Боженко, заявившего, что рабочий класс не желает иметь ничего общего с зловерным марксизмом и целиком и полностью разделяет мысли их превосходительства о новом государственном устройстве России на основе порядка, устанавливаемого германской армией.

Вечером г. л. Власов был принят командующим войсками, действующими под Петроградом генерал-фельдмаршалом Бушем. Беседа протекала в сердечной обстановке и касалась, главным образом, вопросов наведения порядка в Северной Пальмире после того, как она будет освобождена от большевизма.

На этом многотрудный день г. л. Власова не закончился, так как поздно вечером его превосходительство посетил митрополита Сергия, прибывшего из Риги.

И только в половине первого часа пополночи г. л. Власов отбыл ко сну в отведенной ему резиденции».

Второе. «Господину Рудольфу Егеру, коменданту СС, гауптштурмфюреру».

Докладываю. По вашему приказанию на собрание в комендатуре и по случаю прибытия в Псков господина генерала А. А. Власова мной подготовлен для выступления в качестве представителя рабочих Боженко Иван Семенович, происходящий из торговцев (родители проживали в селе Песочин Харьковского района). Боженко до войны проживал в Ленинграде (Петроград), по улице Лиговка, дом 25, кв. 16. Осужден советским судом за хищение. Отбывал наказание. Добровольно согласился присягнуть Великой Германии. Некоторое время работал в комендатуре шталага 372. В настоящее время состоит в резерве (предполагается использование в управе).

Боженко приведен в должный вид: побрит, одет в приличный костюм, предупрежден о наказании за злоупотребление спиртными напитками. Речь, написанную для него редактором газеты «За родину» господином Хроменко, Боженко выучил. Он предупрежден также не злоупотреблять украинским акцентом. Готов выступить.

С уважением Г. Горожанский, начальник Псковского района».

Третье. «Полетая почта 12/504. Псков. 8 мая 1943 года».

Секретный документ государственной важности!

Главное имперское управление безопасности. IV управление СС

Штурмбанфюреру Курту Ливдову

Берлин, Принц-Альбрехтштрассе, 8

Дорогой Курт, до нас доходили слухи, что отдел пропаганды штаба сухопутных сил возится с каким-то пленным русским генералом. Но то, чему я стал свидетелем, превзошло все слухи. Несколько дней назад к нам привезли г. л. Власова. Накануне какой-то идиот (я уточняю, кто этот болван) распорядился продать населению водку (0,5 литра на семью). Возникли огромные очереди, что само по себе нежелательно. Русская полиция с наведением порядка, как всегда, не справилась, пришлось пустить в ход моих парней.

Нам же пришлось обеспечить встречу гостя, так как к моменту прибытия поезда (к счастью, он опоздал на три часа) на вокзале никого не было, кроме десятка идиотов из городской управы и священников. Мои парни, получив от меня приказ, произвели облаву и согнали к вокзалу местных жителей.

Генерал Власов по внешнему виду напомнил мне моего двоюродного брата Эдгара Шлегеля, ты его должен помнить, он был когда-то инспектором полиции в Дрездене — такой же высокий, сутулый и, очевидно, такой же глупый. К тому же, как я успел заметить, он трус, все время оглядывался, свою речь пробормотал себе под нос и поспешно удрал с вокзала. На выходе к ногам Власова бросили дохлую кошку (черную).

Какой-то очередной идиот (я выясняю, кто именно) распорядился показать ему русский батальон, словно не зная, что несколько дней назад вторая рота этого батальона, перебив офицеров, ушла к бандитам. Власову показали роту, которую накануне передислоцировали из города Острова.

На собрании в комендатуре Власов наговорил много глупостей. Мне известно, что генерал-фельдмаршал Буш весьма недоволен тоном этой речи.

Я не понимаю, зачем нужно тратить наши усилия на глупости, когда и так нам тут нелегко. Очень прошу тебя сообщить мне, и как можно скорее, чья это затея. Сам понимаешь, как для меня важно знать истинное место Власова.

Хайль Гитлер!
Рудольф Егер, СС гауптштурмфюрер».

Первое свидание Власова с Гимmlером должно было состояться 20 июля 1944 года.

Накануне, — это была среда, мой день дежурства в приемной Власова, — у нас разразился скандал. Хитрово, комендант личной охраны Власова, избил бывшего актера Сергея Сверчкова.

За несколько дней до этого Власов пригласил меня к себе в кабинет и начал пустопорожний разговор. Я настоятельно напомнил, так как не мог вначале понять, в чем дело. Потом я понял: Власову очень хотелось показать только что полученное письмо, а никого, кроме меня, под рукой не оказалось. Власов протянул мне письмо:

«Господину генералу А. А. Власову».

Многоуважаемый Андрей Андреевич!

Снова были установлены случаи, когда вы принимаете лиц, у которых охраной не был произведен контроль оружия. Я ответствен перед германским правительством за вашу безопасность и поэтому прошу вас еще раз обратить внимание на следующие пункты договора между нами.

(Продолжение следует).

